

Da Norge kom med i krigen den 9. april 1940 og ble okkupert, fant mange bergensere det best å forlate landet for å slutte seg til de lovlige myndigheter i England. Den største del av byens handelsflåte seilte den gang på fremmede hav og adled ordren om å seke til engelsk eller annen havn, utenfor tyskernes rekkevidde.

Som følge herav ble mange familier og hjem i Bergen berøvet sine forsørgere og fedre under krigens lange år. Samfunnet måtte, i den utstrekning det lot seg gjøre, tre i de fraværendes sted og Bergen ble stillet overfor en rekke oppgaver som den var lite forberedt på å møte, men som måtte løses, særlig når det gjaldt omsorgen for barnene.

Den nærmeste oppgave var å erstatte fedrenes initiativ og økonomiske evne når det gjaldt å skaffe barnene helsebot og landopphold i feriene. Både for familien og for samfunnets egen skyld, måtte det offentlige ta på seg denne oppgaven. Enkeltpersoner og frivillige organisasjoner på religiøst og humanitært grunnlag hadde tatt oppgaven på seg i de første krigsår. Og det var særlig 2 organisasjoner som i denne tid drev barnehjelpsarbeid, nemlig Røde Kors og Bergens Menighetspleiers Fellelsnemnd.

Den 20/4- 1944, om morgenen, eksploderte et tysk

- 2 -

ammunisjonskip som lå ved Festningskaien. Og virkningen av eksplosjonen var overordentlig kraftig og viste seg å ha ført til en ulykke av store dimensjoner.

Den 29. oktober s.å. ble Bergen og Laksevåg angrepet av engelske fly, med bombekasting og skyting som varte i ca. 3 kvarter. Der ble kastet ned både sprengbomber og brannbomber som hadde fryktelige skadevirkninger. Det viste seg at disse 2 ulykker førte med seg et voldsemt utvidet behov for nødhjelp og sikkerhetsforanstaltninger som oversteget de private hjelpeaksjoners evner, og en planmessig sammenslutning av de forskjellige tiltak under kommunens ledelse og med dennes støtte, viste seg nødvendig. Allerede den 26. april 1944, ble det på foranledning av stadsfysikus i Bergen tatt opp spørsmålet om hvordan kommunen best skulle organisere det nødvendige barnehjelpsarbeid. Av de kommunale myndigheter ble stadsfysikus anmodet og gitt myndighet til å organisere hjelpen på kommunens vegne. Han innkalte så allerede samme kveld representanter for Menighetspleiernes Fellelsnemnd og Røde Kors barnehjelpsarbeid i Bergen, dr. St. Tschudi Madsen og domprost Bjarne Knudsen sammen med overlærer I. Palmir og journalist Egil Tresselt. Begge de sistnevnte ble spurt om de var villige til å lede barnehjelpsarbeid under nevnte organisasjoners auspisier og henholdsvis som formann og kontorsjef. De nevnte herrer påtok seg oppgaven og stadsfysikus delegerte til dem den fullmakt han hadde fått av de kommunale myndigheter til å lede barnehjelpsarbeidet i Bergen. Ved denne ordning var det lyktes å unngå at N.S. kom inn i dette arbeid og det sier seg selv at en til en viss grad måtte iakttas forsiktighet overfor de daværende myndigheter, så man måtte holde seg til muntlige ordninger og konferanser uten støtte i egentlige kommunale vedtak. Kontoret trådte i virksomhet den 29/4- 1944 og fikk navnet Barnehjelpskontoret i Bergen.

Det økonomiske grunnlag barnehjelpskontoret arbeidet på,

- 3 -

var en gave fra Svenska Røde Kors på kr. 15.000 og kommunens økonomiske støtte som ble ydet gjennom rådmannen for 2. avdeling. I det hele var det fra Bergen kommune gjennom 2. avdeling anvist til barnehjelpsarbeidet kr. 305.609,25.

Etter frigjøringen ble utgiftene anvist av rådmannen for 5. avdeling etter ordre fra formannskapet. I det hele er det til barnehjelpsarbeidet under okkupasjonen utbetalt av kommunen kr. 308.474,75

Førem en går videre i beretningen om barnehjelpskontorets virksomhet fra 29/4- 1944 og til slutten av 1945, skal en omtale det frivillige arbeid som umiddelbart etter okkupasjonen ble tatt opp, særlig av Røde Kors og Bergens Menighetspleiers Fellelsnemnd.

Røde Kors hadde tidligere ikke drevet noe vesentlig organisert arbeid for barn. Men under de første krigsår hadde en privat komité ved fru professor Helland-Hansen, frk. Ågot Borge samt arkitekt Johan Lindstrøm, tatt opp arbeidet med å formidle landopphold for bergensbarn. Der ble opprettet et eget kontor for dette arbeid hvor fru Edith Brække ble leder i april 1943. I løpet av de 2 første år har det lyktes komitéen å anbringe 2000 barn på landet.

Bergens Menighetspleiers Fellelsnemnd hadde derimot helt siden 1923 arbeidet med denne oppgave og i årenes løp sendt flere tusen bergensbarn på landet i ferien. De 2 organisasjoner ble enige om å samarbeide og den 9. mars 1944 ble der dannet en fellelsnemnd for begge organisasjoner og sluttet en overenskomst med følgende 3 hovedpunkter:

1. En felles-skrivelse til bygdene om å danne lokale utvalg for verving av plasser for barn.
2. Uttagning av barn som skal sendes skulle foretas av et fellelsutvalg.
3. Røde Kors foretar fordelingen av barnene, legeundersøker dem, ordner med reisen og overtar alt tilsyn og ansvaret for sending av barnene.